

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiează și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edite etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	--	---

„Invățătorul-cantor“.

La ședința consiliului general al F. O. R.-ului, deși intimă, s'a auzit și glasul unuia din afară, glasul unui fost învățător confesional. În vocea lui caldă, convingătoare, cu accent de duioșie, vibrau toate simțirile pe cari trudita apostolie de dascăl nu le-a amorțit, ci dimpotrivă, mereu le-a exaltat. Cuvântul întristat al bătrânului învățător Constantin Liuba din Logoj viza pe învățătorii de azi ai satelor, învățători cari nu conduc strana din biserică, așa cum o conduceau odinioară învățătorii confesionali; cari nu merg cu preotul la cununii, nici nu însoțesc înmormântările creștinilor de pe sate. „Copiii eșiți din școala lor nu mai cântă irmoasele și troparele, pe cari cei de ieri le cântau și prin livezi la pășunatul viteilor... Poezia, farmecul religios al satelor noastre se destramă azi, și nimeni nu se gândește, și nimeni nu vede imensa pagubă sufletească ce ne amenință“.

În graiul învățătorului Constantin Liuba din Logoj a vorbit pământul bănațan, care tremură pentru poezia sufletului său, de care vreau să-l desbrace vremurile noastre. Involuntar gândul m'a dus la dispărutul filozof Ion Mărilă și la cuvintele lui sentențioase: „crucea noastră creștină are două brațe, și unul — cel lung — este biserică, iar celalalt — de-a curmezișul celui vertical — este școala...“

Nu a fost izolat glasul ridicat de învățătorul Liuba. În numărul 40 al „Foi diecezane“ un tânăr și distins preot, scria tocmai în ajunul serbărilor din Caransebeș sub titlul „Invățătorul și cantoratul“ exact în același înțeles, Nu s'a ales

nimic din toată sgândărea această probleme, este adevărat. Dar un lucru trebuie să reținem. Noi avem de luptat cu două mentalități adverse. Pe „invățătorul-cantor“ Vechiul Regat, mai precis biserică de acolo, nu-l cunoaște; și tot așa deși în măsură mai mică, nu-l prea cunosc alte ținuturi afară de Bănatul nostru.

Cei cari pregătesc pe învățătorii satelor noastre (în școlile normale din Caransebeș Logoj și Timișoara) ar trebui să știe pentru ce pregătesc pe acești învățători! Și dacă o rânduială bună, datina intrată adânc în firea popoului îl cere pe învățător și cantor, nu știm motivul pentru care — *măcar în citatele școli* — nu se ia în șirul orelor și cântarea bisericească!?

Cât de repede și de temeinic s'a convins d-l ministru dr. C. Angelescu de buna înrăurire a bisericii în educația tineretului școlar, o știu toți cei cari l-au văzut și auzit vorbind în 6 Octombrie a. c. în Caransebeș! (Desigur și această împrejurare a făcut ca să se dispună trimiterea obligatoare în dumineci și sărbători la biserică a elevilor de liceu.) De ce nu folosesc atunci toată trecerea lor cei în drept ca să-l convingă pe acest om profund înțelegător și de dorința atât de justă a popoului nostru în chestiunea „invățătorului-cantor“?!

Așa cum academiile teologice pregătesc pe preot în vederea unui bune păstoriri la orașe și sate, școlile normale pregătesc pe învățători pentru un apostolat, paralel cu cel al preoților. Iar dacă ei se întâlnesc în comună — *pe teren* — în școală, oare e nepotrivit a se întâlni și în biserică, rugându-se împreună ca harul și grația lui Dumnezeu să se reverse asupra celor pe cari îi conduc?!

RED.

Credințele religioase sunt probe evidente ale nemuririi sufletului.

De: Prof. C. Rudneanu.

Oratorul Cicero în „Tusculanes“ ne spune, că „sentimentul tuturor oamenilor este vocea naturii... toți oamenii cred că după moarte există ceva...”

Și acel ceva nemuritor e *sufletul*, spiritualitatea puternică a lumii vizibile și invizibile, pe care materialistii și socialiștii au încercat să-l distrugă. Socialiștii îndecoșebi au căutat să argumenteze cu toate mijloacele posibile inexistența sufletului, spunând că dincolo de moarte nu mai există nimic, popoarele trăesc după ei numai o viață pământească, iar viața viitoare nu-i decât o himeră. Cetatea colectivistă trebuie să realizeze paradisul pe pământ, fiindcă este eșită din progresul științific.

Dar vai, cât de amară este iluzia acestor „soldați rătăciți”? Fructele acestui Eden exaltat cari sunt? Progresul? Civilizația? Realitatea crudă a vieții îi contrazice amarnic!

Cuvântul vechiu bisericesc: „*Eu cred într'o viață viitoare*“ deschide perspective noi cercului îngust al socialiștilor, iar istoria religiunilor ne întărește tot mai mult convingerea fermă în viața viitoare (*Henry de Pully: L'ame existe*, vol. II pp. 63—80).

Jean Jaurès ne spune categoric: pentru individ există o durere absolută și mulți suferă și mor fără ca să vadă care-i senzul suferinții lor, nu există progres social care să poată în deajuns justifica și consola toate suferințele, însăfârșit zice el — că are o ultimă părere despre lume, fără de care viața spiritului ar fi abia tolerabilă rasei omenești (*Jean Jaurès, Armée Nouvelle*).

E destul să ne gândim la popoarele din trecut, fie ele și păgâne și vom vedea credința lor puternică în Divinitate, într'o putere misterioasă, inteligentă, care a creat toate ființele lumii acesteia. Popoarele au simțit din timpurile cele mai vechi și până la apariția creștinismului, că există și o altă parte mai superioară în lume, care-l face pe om să easă din animalitate, există o ființă mai subtilă, ascunsă, profundă și mai bună care ne învață binele și frumosul.

Credințele popoarelor vechi sunt probe evidente despre nemurirea sufletului, să luăm de exemplu *cultul morților*. Acest cult a fost un fapt social universal, în vechea Ligurie s'au desgropat mai multe *caverne preistorice*, unde

s'au găsit mai multe schelete omenești aranjate într'un mod cu totul pios, cu diferite obiecte religioase, o dovadă care i-au făcut pe învățați să afirme despre *omul primitiv* că și-a îngrijit morții după un rit religios.

Piramidele din Egipt ale vechilor Egipteni, cari au fost multă vreme indescifrabile, azi ele ne arată gândul deplin al faraonului cu privire la viața viitoare — sunt *necropole gigantice*, palatele mortuare consacrate umbrelor dispărute. În China *Confucianismul* este religia oficială a statului, ea constă în mare parte din *cultul strămoșilor*. Numele și titlul lor sunt înscrise pe table de brad. Se numesc „*locul sufletului*“ și în în fiecare zi șeful familiei aduce înaintea lor diferite fructe: orez, ceaiu, vin și alte ofrande. *Grecii* deasemenea au dat un cult deosebit eroilor naționali, (*Th. Zielinski: La religion de la Grèce antique*, Paris, 1926) tot astfel au făcut și *Latinii*, morții au avut o importanță deosebită, îi onorau în mod special, dându-le numele de „*mani*“. Toți accia cari au avut posibilitatea ca să adâncească studiile religioase ale popoarelor cu multe veacuri înainte de Hristos, au putut constata grija deosebită ce-o dădeau morților. Peste tot morții au fost venerați ca și niște vii dintr'o altă lume, ei erau considerați ca adevărații protectori ai celor vii: „Respectul față de morți ne duce la credința în nemurirea sufletului, la nemurirea ființii umane, a societății care părăsește lumea și aceea care rămâne“ (*Guizot, Études morales. De l'Immortalité*). În cartea a VI a *Eneidei*, *Virgiliu* descrie *Câmpiile Elizee*, locul plăcut unde sunt introduse sufletele cari trebuie să-și ispășească păcate, *Homer* a descris amănunțit locul vieții viitoare, *Pindar* a cântat nemurirea sufletului, *Socrate* a beut otrava spunând prietenilor săi că el pleacă bucuros într'o altă patrie mai ospitalieră. Faraonii Egiptului credeau că sufletul după moarte se duce la judecata lui *Osiris*, care-i asistat de cei 40 de judecători. Omul care a făcut binele merge în Egiptul ceresc, iar cel care a păcătuit se întoarce într'un animal ca să-și ispășească păcatul. (*G. Maspéro: Histoire ancienne des peuples de l'Orient classique*, Paris). *Șintoismul* (religia oficială din Japonia) învață că *binefacerea* și *pedeapșa* sunt eterne.

Mazdeismul (religia din Iran sau a Persiei vechi) face distincție între corp și suflet, afirmând că *sufletul e nemuritor*, iar după moartea corpului se va duce înaintea unui tribunal superior, se duce în rai sau în iad, după cum au fost faptele omului, iar materia (trupul) va învia. Și „*Vedele*“ Indienilor fac pomenire despre viața

viitoare. Ideea nemuririi sufletului se găsește în foarte multe imnuri vechi. Atât la *Brahmani* cât și la *Budhiști* există un punct de vedere comun cu privire la existența sufletului, cu toate că există și așa numiții „negatori“ (*nastika*) cari neagă raiul și iadul. *Budha* a fost întrebat de discipolii săi cu privire la aceste probleme și a răspuns în felul următor: „Unii afirmă existența unui viitor în *Nirvana*, alții o neagă, eu îi condamn și pe unii și pe alții“ (*De la Vallée-Poussin*, dans „*Christus*“, pag. 404—405).

Asiro-Babylonenii credeau în mai mulți zei, în spirite bune și rele, în existența iadului, care după concepția lor se afla sub pământ.

La *Celți* s'au găsit anumite *contracte* cari se răscumpărau în lumea cealaltă. Religia vechilor *Germani* nu-i prea bine cunoscută, totuș știm că ei aveau zeitatea *Hella* zeita infernului. *Slavii* credeau despre zeii lor războinici că aceștia-i conduc pe eroii lor în rai. *Dacii* noștri credeau în nemurirea sufletului după spusele zeului *Zalmoxis*, aveau însă un cult foarte fioros (*Herodot IV c. 93—96*).

Din cele expuse, putem constata existența nemuririi sufletului așa după cum ne-o arată istoria popoarelor cari au trăit înainte de Hristos.

Ea este și o dovadă puternică despre existența spiritualității lumii. Răspunde clar cerințelor vremii noastre, unde gem atâtea păcate, unde fierb pasiuni adânci. Gândurile aceste tainice ce le desprindem de pe filele cărților pline de revelație sufletească, înlăresc tot mai mult convingerea despre *nemurirea sufletului*.

Crezul nostru puternic ne face să acționăm într'un fel, să mergem pe un anume drum, fiindcă altfel alunecăm pe panta grea a animalității, omorând acel grăunte spiritual *fără de care nu există cultură umană*.

Și adeseori în clipe de grea cumpănă, atunci când răul izbucnește din noi, vocea misterioasă a naturii ne duce pe calea bună, *atunci simțim cântecul corului creștin. minunatul imn al nemuririi sufletului care ne transpune în sferile senine ale lumii divine*.

Numai cu vrednicie după evanghelia lui Hristos să petrecem: ca ori viind și văzându-vă pre voi, ori nefind de față la voi, să aud cele pentru voi, că stați într'un duh, cu un suflet împreună nevoindu-vă pentru credința evangheliei.

Biserica Banatului.

Cuvântare rostită de d-l Dr CORNEL CORNEANU în ședința a treia, din 15 Octombrie 1935, a Congresului național bisericesc din București.

(Continuare)

Mărit congres,

Pătruns de alese sentimente de recunoștință exprim dlui profesor Nicolae Iorga mulțumirile Banatului pentru luminoasa și documentata espunere, în care a încadrat trecutul slăvit al venerabilei episcopii a Caransebeșului, militând pentru ființarea ei în acest istoric oraș, cu o viață națională și culturală atât de activă. S'au scurs trei decenii, de când marele nostru istoric semăna în pentru noi, neuitatele sale misiunade, prin teritoriile atunci robite, ideea desrobirii. Trecând într'o toamnă însorită prin Banat, remarcă la Caransebeș „o casă destul de frumoasă, cu perdele albe la cele două caturi, unde stă episcopul, care e un vechi ajutor al lui Șaguna, un român bun și un ortodox și mai bun, un scriitor care s'a învrednicit a fi ales membru al Academiei române din București și a avut îndrăzneala, de care cred că nici unul dintre ierarhii de astăzi ai celor două biserici românești de dincolo de munți n'ar fi în stare, de a veni în această adunare simbolică pentru unitatea Românilor și de a-și ținea cuvântarea de intrare înaintea regelui. De sigur că P. S. Sa Nicolae Popea, episcop ortodox al Caransebeșului, a fost printre cei mai buni dintre generația sa“. „Iar de cealaltă parte a stradei“ dl Iorga vede cele două școli: teologia și preparandia și se bucură cu bucurie sinceră de Român înflăcărat la „vederea tinerilor inimoși și mândri de neamul lor, cari mâine vor da o nouă îndreptare, mai sigură și mai puternică, hotărât românească, tuturor puterilor de viață ale neamului nostru de aici“...¹⁾ Și profeția inimosului nostru îndrumător s'a împlinit. Generația noastră a dat neamului „mâine“, — peste un deceniu, — cu adevărat „o nouă îndreptare... hotărât românească“. Această generație a jertfei naționale inspirată din tradiția neasemuitorilor săi precursori, reclamă în România întregită înălțarea vechiului Sion românesc dela Timișoara și consolidarea prin sprijin efectiv, producător de făpturi asemănătoare celor din trecut, a celui din „civitas regia“ de odinioară, unde a păstorit cu vrednicie, la 1889—1908, vlădica cel „aprinș și neiertător în lucruri de ortodoxie, dușman pasionat

¹⁾ N. Iorga, „Neamul Românesc în Ardeal și Țara Ungurească“, v. II, p. 687.

al „uniților“, disprețitor de orice politică în care s'ar cuprinde transacție cu neamul stăpânitor, compătimitor al unei Români în care străinii cu limba, cu banul și cu puterea lor țin locurile dintâi, stricându-i caracterul de țară creștină și dreptcredincioasă⁽²⁾).

Domnilor deputați congresuali,

Inceputurile episcopiei Caransebeșului, înmuguresc în „timpurile cele mai antice“ — cum spunea istoricul N. Tincu-Velea — și teritoriul ei se estindea până la Dunăre. În cursul veacurilor strălucirea ei românească este eclipsată prin infiltrarea în Banat a celor 50,000 coloniști sârbi, începută la 1427 sub conducerea despotului Gheorghe Brancovici continuată la 1438, 1481 și 1490 și prin invazia turcilor, începând cu anul 1552. Prin spargerea frontului viguros al ortodoxiei ardeleni și bănățene dela 1700, asaltat cu un veac și jumătate în urmă și de adepții lui Luther și cei ai lui Calvin, românii dreptcredincioși de pe meleagurile noastre bănățene sunt aruncați în brațele ierarhiei sârbești, care primise în același timp noi și viguroase cadre prin imigrarea în baza diplomei dela 1 Aprilie 1690 a împăratului Leopold I. a celor 36,000 familii sârbești, în frunte cu patriarhul Arsenie Cernoievici din Ipek.

Tragedia religioasă a bănățenilor, din această epocă de urgie pentru ei, așa cum ni-o relatează la 1712 învățatul protopop al Vărădiei Petru Șutu e impresionantă. Iată-o: „preoții erau hirotoniți la mitropolia din Ardeal și apoi trimiși în dieceza Caransebeșului, care nu avea atunci episcop, pentru că episcopii nu puteau pesti de terorismul turcilor; că episcopia Caransebeșului se ținea atunci de mitropolia Ardealului, de care se ținea tot Banatul încă din veacuri, că nu numai episcopii, ci și preoții erau pe atunci foarte rari pentru furiile mohamedanismului, că mitropolia din Ardeal trimitea în Banat nu numai episcopi întăriți de principii Ardealului, în baza legii din 1579, ci adesea și preoți mai ales în timpuri de nevoie... După ce și celelalte sate după câțiva ani au căpătat preoți ardeleni sau din Țara românească, Vârșețul, Bocșa, Secașul, Răcăjdia s'au făcut scaune protopopești atârănătoare de dieceza Caransebeșului. Aceste protopopiate au stat însă numai puțini ani sub ierarhia românească, dar nu au apus cu aceasta, ci au rămas și sub cea sârbească, până ce prin decretul sinodal din 1776 unele din ele s'au ridicat... Mai înainte, la 1699, ierarhia sârbească nu s'a putut

atinge de românii bănățenii, dar nici aceștia, nu au vrut să știe de episcopii sârbi, până către anii 1716—1720⁽³⁾, când „au fost strămtorați a primi îmbrățișările sârbilor cele spoite pe din afară cu colori de dragoste, milă, milosârdie, blajinitate, blagocestie și blagoslovenie; a primi preoți dela episcopii lor și așa prin acest comerț românii bănățeni pe nesimțite au devenit sub ierarhia sârbească⁽⁴⁾. Favorizat de curtea din Viena episcopul sârbesc din Vârșeț Moise Stanoevici „calcă privilegiile leopoldine dela 1695 și uzurpează“ la 1723 eparhia Caransebeșului.

Dela această uzurpare până la răpirea vlădiciei și mutarea ei, 1750, de către episcopul Ioan Georgevici al Vârșețului, protejat al împărătesei Maria Terezia, nu trece nici un sfert de veac. Șovinismul pravoslavnic însă produce reacțiune. Conștiința națională, întărită în mânăstirile din Srediștea, Vărădia, Morava, Partoș, Ciclova, Remetea, Lipova, Hodoș, Mrăcunea, Mesici, Sf. Gheorghe ș. a., de călugări veniți din Țara românească, înflorește. Ea dă Banatului pe Mihai Roșu, pe Teodor Iancovici de Mirivo, pe Gavril Iancovici din Broșteni, pe Pavel Iorgovici, pe protopopul Ioan Tomici, pe Constantin Diaconovici Loga, pe Dimitrie Țichindeal și splendida pletoară de preoți și dascăli, cari pregătesc renașterea marelui suflet bănățean. Biserica Banatului, și prin ea episcopia Caransebeșului, „reînvie ca foenixul din propria-i cenușe, ca soarele de vară care apune seara pentruca a doua zi cu atât mai strălucitor și mai pompos să răsară⁽⁵⁾“, după o robie de 175 de ani.

Episcopul Ioan Popasu (1865—1889) o fundamentează pe baze naționale și îi crează așezămitelile, cari îi asigură trăinicia pentru viitor. Vlădica Nicolae Popea (1889—1908) o consolidează, iar episcopul ales după două alegeri neagreate de guvernul unguresc, Dr E. Miron Cristea (1910—1919), o diriguește cu aleasă iubire de neam în... România întregită.

Modesta, dar curata, catedră episcopească dela Caransebeș îl înalță pe Prea fericitul ierarh Miron în strălucitorul tron mitropolitan și apoi dela 1925 în cel patriarhal al României mari, care la 1927, pentru alesele-i virtuți și necontesta-i vrednicie, îi dăruiește și slava înaltei regențe.

Vlădicia Caransebeșului a ridicat la 1874 pe Ioan Popasu în moștenirea lui Șaguna, cum a ridicat mitropolit la 1748 pe Isaia Antunovici,

3) N. Tincu-Velea idem 143.

4) Idem p. 151.

5) N. Popea: „Vechea Mitropolie“ p. VI.

2) N. Iorga: „Oameni cari au fost“ p. 295.

la 1768 pe Ioan Georgovici, iar la 1842 pe Iosif Raiacici.

Vlădicia Caransebeşului cu şcolile ei, cu aşezămintele ei culturale, sociale şi economice a ştiut să deie Banatului întotdeauna un climat specific regenerator de energie în izbelişte şi unificator, fără zăbavă, la mijirea Unirii naţionale.

Această vlădicie, concrescută în cursul veacurilor cu viaţa celor 400,000 credincioşi, încadraţi cu întreaga lor fiinţă în hotarele ei istorice, nu poate fi mutată nici spre răsărit, dar nici spre apus.

Pământul Banatului dela sud a rodit o tradiţie. Tradiţia: *frăţiei crucii cu spada grănicerească*. Majestatea Sa Regele a simţit cutremurarea acestui pământ desrobit, ce îşi aştepta cu înfrigurare renaşterea. Şi i-a dat vechea organizaţie ostăşească.

Biserica oficială în schimb vrea să-i doboare crucea, ce a strălucit cu atâta intensitate din neam în neam şi a dirigit în negura vremurilor vitejia, întotdeauna încununată cu biruinţă creştinească, a Graniţei bănăţene. Raportul consiliului central către congres concludă la imperioasa necesitate a unei episcopii ortodoxe române la Timişoara. Şi cum situaţia bugetară precară a Statului nostru, naţional şi ortodox, nu supoartă noui sporuri de circa două milioane, pe cari le reclamă anual o nouă episcopie, *vlădicia Caransebeşului trebuie mutată la Timişoara*. Or Timişoara este situată pe teritoriul eparhiei Aradului. Şi adunarea eparhială a Aradului, ca şi cea a Caransebeşului, s'a pronunţat cu unanimitate împotriva acestei mutări. În schimb ambele eparhii, în frunte cu ierarhii lor, au consimţit la cedarea teritoriilor adjudecate noii episcopii a Timişorii. Argumentele pentru mutare ale Consiliului central bisericesc sunt jignitoare şi pentru trecutul „făuritor de frumoase tradiţii naţionale şi culturale”, dar şi pentru imensele sacrificii, ce le-a adus Caransebeşul şi aceste meleaguri româneşti bisericii strămoşeşti. Se susţine, că Caransebeşul şi-a împlinit, pentru trecut, misiunea. Prezentul e al Timişorii. În schimb biserica greco-catolică nu ambiţionează dărâmarea Blajului, mutând mitropolia unită la Cluj, cum nici prin gând nu-i trece Ardealului ortodox să-şi mute mitropolia dela Sibiu în capitala provinciei, la Cluj, sau Olteniei dela Râmnicul Vâlcea la Craiova.

Strălucirea unei episcopii nu depinde de localitatea sau palatele, în cari ea sălăşlujeşte. Istoria subliniază gloria unor modeste vlădicii,

căştigată prin fapăturile epocale şi prin virtuţile alese ce împodobeau personalitatea ierarhilor. Nu cadrele, pe cari cu atâta osârdie le pregătesc cucernicii şi râvnitorii noştri fraţi din Timişoara pentru cele sfinte, vor reînvia şi consolida istorica lor episcopie, ci sufletul, rupt din dumnezeire, al ierarhului, pe care Mântuitorul îl va desemna propovăduitor al doctrinei sale în Banatul nostru, astăzi atât de oropsit.

Se accentuează drept mărturie pentru dărâmarea sf. altar dela Caransebeş până şi învoirea vlădicilor, săvârşiţi în Domnul, Dr. Iosif Tr. Badescu şi Filaret Musta. Noi, cari am trăit în preajma acestor neîntreцуţi păstrători ai tradiţiei şaguniane, protestăm cu hotărâre împotriva umbririi fiinţei lor bănăţene, indisolubil înlănţuită de viaţa eparhiei Caransebeşului, pentru a cărei apărare împotriva campanii de distrugere a potenţailor dela Budapesta, ei şi-au primit încă în viaţă cununa muceniei.

Se invoacă mărturia marelui Ion I. C. Brătianu, care asemenea ar fi consimţit la această mutare. Să-mi daţi voe să trag la îndoială această afirmare. Nici unul dintre marii făuritori ai Unirii nu s'a indentificat atât de mult cu desrobirea, cu integritatea, cu consolidarea şi cu mărirea acestui colţ al Ţării Româneşti, ca Ionel Brătianu. Amintirea lui este prea scumpă Banatului, decât ca ea să servească astăzi ca proptea la bararea celui mai de căpetenie deziderat bănăţean. Dimpotrivă. Ion I. C. Brătianu a dat în grija coreligionarilor săi politici destinele acestei provincii. Şi Vintilă Brătianu şi I. G. Duca, ambii eminenti bisericieni, au îndeplinit cu prisosinţă testamentul Indrumătorului. Sarcina de a continua şi a desăvârşi opera de reorganizare şi apoi de consolidare a bisericii bănăţene îi revine istoricului Alexandru Lapedatu, care la conferinţa păcii şi-a pus în slujba desrobirii Banatului tot avântul marelui său suflet românesc. Ministrul Lapedatu, unificatorul bisericii României mari, va prezida şi înfăptuirea idealului românilor bănăţeni: episcopia Timişorii.

Rog, în concluzie, măritul congres, să decreteze, cum a decretat şi congresul nostru mitropolitan, restaurarea episcopiei Timişorii şi să abandoneze pentru toate timpurile ideea, în orice formă, a asfinţirei vlădiciei dela Caransebeş.

Căci România mare, pe care noi bănăţenii o dorim încă *şi mai mărită*, nu dărâmă, ci înalţă crucei ortodoxe!

(Stărsit)

Vizitațiunea canonică

din Feneș, Cârpa, Iaz și Buchin.

În ziua de 26 Octombrie a. c. — praznicul sfântului Dimitrie — parohia Feneș a prăznuit hramul bisericii, totodată și centenarul punerii pietrii fundamentale a bisericii de acolo.

Cu acest prilej a descins în parohie P. S. Sa Părintele episcop diecezan Vasile, săvârșind după ritualul prescris sfințirea bisericii.

În cadrul unor grandioase manifestări de însuflețire religioasă a decurs prăznuirea zilei.

Populația satului des de dimineată a ridicat trei porți triumfale și ambele părți ale drumului le-a sădit cu arbuști în cari fâlăiau stegulețe tricolore.

În întâmpinarea P. S. Sale a Păstorului sufletesc a eșit în lunca satului un banderiu de călăreți cu trăsura ce a dus pe primarul satului Traian Paica și primpretorul Dimitrie Stoichescu. La orele 9 a. m. se zărește mașina ce aduce pe Arhiepiscop iar la intrarea în comună primarul bineventează sosirea înaltului Păstor. În mers domol se ajunge înaintea școlii, unde o altă poartă triumfală este ridicată cu inscripția „Pe stăpânul și arhiepiscopul nostru, Doamne păzește-L“. Aici cu popor mai mult, învățătorul Petru Șandru întâmpină pe P. S. episcop zicându-i: „în trecut neamul românesc prin biserică și-a menținut unitatea saflitească, iar ca să-și poțenteze puterea în luptă contra întunecului, a creat o instituție ca auxiliară a ei: școala, deci școala ca emanație, ca fiica bisericii, trebuie să fie recunoscătoare mamei sale. De dorit este ca reprezentanții acestor două instituțiuni — biserică și școala — preot și învățător, să lucreze mână în mână. Unul cultivarea minții, altul cultivarea inimii, nobilitarea sentimentelor. Sunt fericit să pot spune cumcă armonia este în această localitate, între preot și învățătorime“.

Bucuria radia pe fața P. S. Sale pentru cele auzite. Pornind alaiul, s'a ajuns în fața sfintei biserici unde în ornate de sărbătoare așteptau preoții: Vasile Paica al locului, Filip Pop preot-profesor din Caransebeș, Ioan Jucos preot din Zervești, Gheorghe Bihoi preot din Slatina-Timișului. Părintele Vasile Paica pășește cu evanghelia întâmpinând pe P. S. Sa cu cuvinte adevărat biblice: „Dacă a fost bucurie în valea Ierihonului pe vremea Mântuitorului și dacă s'a bucurat Zacheu că Domnul a intrat în casa lui, bucurie are această parohie — de Dumnezeu scutită a Feneșului — de venirea P. S. Sale. Sunt o sută de ani de când părinții satului cu mâni vrednice au pus peatră pe

peatră — și dacă nu ne-au lăsat o catedrală, în schimb ne-au lăsat o biserică solidă ca zidire, și ca mărturie a credinții ortodoxe mântuitoare de suflete“. După ce se espune situația parohiei, parohul ca încheiere comunică o dorință, care dorință să fie și voia bunului Dumnezeu: ca „Arhiepiscopul și Stăpânul nostru să trăiască întru mulți ani“.

Acum clopotele bisericii sună a serbătoare, cântăreții cântă troparul hramului, iar P. S. Sa episcopul Vasile își face intrarea în biserică.

Biserica este frumos împodobită — o sculptură din dalta lui Bosioc din Berliște, o pictură academică din penelul lui Zaicu din Fizeș.

P. S. Sa face rugăciunile prescrise la intrarea în sf. biserică și se purcede la târnosirea ei așezându-se sf. moaște în prestolul sfintei biserici. Fiind toate terminate, s'a purces la celebra sfintei liturgii.

O biserică arhiplină de creștini, foarte mulți intelectuali, iar o liturgie — pe lângă frumuseța plină de poezie religioasă — celebrată de P. S. episcop cu un diacon — parcă anume căutat — în persoana părintelui Teodor Roșca, și răspunsurile liturgice fiind date de corul „Reuniunii de cântări“ din Caransebeș, sub conducerea măiastră a bagetei preotului Petru Bancea, cu adevărat „în biserică mării Tale stând“ ești ridicat în sfere mai înalte.

Sfințirea întru diacon a candidatului Andrei Jucos a lăsat impresii de sfințenia unui preot.

La priccasnă P. S. Sa episcopul nostru Vasile din dragostea inimii sale „din comoara sufletului Său“ a dat sfaturi evanghelice.

Luând sfârșit sfânta liturgie, P. S. Sa împarte anafora bunilor creștini. Dupăce toate s'au terminat, P. S. Sa este cu cântări religioase la casa preotului din parohie, unde preotul V. Paica și soția sa cu multă bucurie întâmpină pe înaltul oaspe. După o mică reculegere, cu unele recepții, se mai fac vizite la unii fruntași ai satului.

Așa a decurs serbarea hramului sfântului Dimitrie și centenarul bisericii din Feneș.

* * *

După masă P. S. Sa însoțit de dl secretar eparhial și diaconul episcopesc, cercetează frunțașă comună Cârpa. Călăreți însuflețiți, copii de școală cu obrajii rumeni de aerul unei seri de toamnă, consiliul comunal în frunte cu primarul Corici întâmpină pe arhiepiscop în fața unei impozante porți triumfale. Strada pe unde parcurgem are aspect de mare praznic. În fața bisericii lume multă așteaptă să vadă pe cel dintâi arhiepiscop român care se roagă împreună cu ei în

biserica lor. Di primpretor Dr V. Meda bineven-tează pe arhieru, iar preotul locului V. Suru exprimă bucuria enoriaşilor săi din Cârpa, în sufletul cărora n'au străbătut miasmele şi rău-tăţile zilelor noastre.

După vecernia celebrată în sobor, P. S. Sa talmăceşte credincioşilor dragostea Sa şi vestea bună, văzându-şi fiii Săi din Cârpa compacti în legea noastră strămoşască. Apelează la sufletul lor de adevăraţi creştini să premeargă şi în cele morale înaintea grănicerilor din jur.

După revizia oficiului parohial şi după gustarea luată la Dna preoteasă, P. S. Sa se reîn-toarce la reşedinţă.

* * *

Duminecă în 27 Octomvrie a. c., P. S. Dr Vasile Lăzărescu a binevoit să cerceteze comuna Iaz.

Încă des de dimineată, deşi era o zi ploioasă, întreaga comună îmbracă haina de sărbă-toare. Arcul de triumf, călăreţi toţi feciori chi-peşi, lumea ieşită cu mic cu mare, toate sem-nificau bucuria de nedescris a celor ce aşteptau pe arhipăstorul lor.

La orele 9 şi jumătate soseşte P. S. Sa însoţit de suită. La coborâre din maşină învă-tătorul satului I. Buru bineven-tează pe P. S. Sa, arătându-i în cuvinte mişcătoare recunoştinţa şi dragostea ce această fică a bisericii — şcoala — o poartă credinţei strămoşesti.

P. S. Sa răspunde adânc mişcat de această recunoştinţă a şcoalei faţă de biserică.

La uşa sf. biserici Părintele Eftimie Jianu parohul locului rosteşte cuvânt de bun sosit arătând bucuria nedescrisă a credincioşilor din Iaz. Apoi face raportul obicinuit.

P. S. Sa serveşte sf. liturgie înconjorat de preoţii Gh. Frăţilă, I. Ţerovan, I. Rădoiu, I. Ostrovanu, E. Jianu şi diaconii T. Roşca şi I. Suru.

La priceasnă P. S. Sa în cuvinte alese explică ce înseamnă casa sufletului pe care fie-care credincios trebuie să şi-o zidească. Apoi arată care este adevărata biserică la care tre-bue să se închine toţi şi care singură are în capul unghiului ei pe Hristos. Toate celelalte pretinse biserici nu sunt adevărate căci numai una sin-gură poate fi adevărată.

După aceea P. S. Sa face revizuirea ofi-ciului parohial iar la ora 1 împreună cu suita se reîn-toarce la reşedinţa episcopiei. Astfel a luat sfârşit această vizitaţiune canonică lăsând urme neşterse în inimile acelor care au trăit aceste clipe de înălţare sufletească.

* * *

Duminecă după masă P. S. Sa cercetează cea mai apropiată comună de oraşul de reşe-dinţă Buchin. Din depărtare se zăreşte lume multă alergând către marginea comunei, unde primarul cu consiliul şi notarul comunei salută arhieru. În faţa bisericii mulţimea credincio-şilor şi copiii de şcoală cu steguleţe tricolore ovaţionează îndelung pe arhieru. Preotul lo-cului Petru Turcan prezintă raportul menţio-nând cu multă amărăciune sufletească rătăcirea unor enoriaşi trecuţi la secte.

După vecernia săvârşită în sobor P. S. Sa împărtăşeşte fiilor sfaturile necesare pentru întă-rirea credinţii, arătându-le cu dovezi din sfânta Scriptură cât păcătuiesc aceia cari se lapadă de adevărata biserică a lui Hristos moştenită cu învăţăturile ei neschimbate dela sfinţii apostoli prin urmaşii lor.

Toate învăţăturile noui născocite în timpu-rile noastre contra bisericii, sunt date de oameni muritori şi aceste învăţături vor peri ca tot ce este pământesc şi muritor.

Raportor

ŞTIRI

Aniversări regale. Oraşul nostru, ca în general Ţara întreagă, a serbat luna aceasta aniversarea zilei de naştere a M. S. Regelui Carol (la 16 Octomvrie) şi a M. S. Reginei mame Maria (la 29 Octomvrie). În ambele zile în catedrala din Caransebeş s'au făcut rugăciuni de mulţumită către Dumnezeu. Păr. protopop militar Cor. Buracu a servit în ambele daţi predicând despre virtuţile Familiei noastre domnitore.

Distincţii cu brâu roşu. Prea Sfinţitul episcop diecezan a distins cu dreptul de a purta brâu roşu pe păr. profesori de religie *Dimitrie Soceneanţu* dela liceu „Traian Doda”, *Teodor Şandru* dela şcoala normală de învăţători din Caransebeş şi pe părintele *Gheorghe Vior* administratorul internatului teologic diecezan. Felicitări

Pentru „Piatra Scrisă“. Din prilejul praznicului Sfântului M. Mucenic Dimitrie, părintele Gh. Vior, administratorul internatului teologic e donat suma de 500 Lei pentru capela dela „Peatra Scrisă” în amintirea fiilor răposaţi: Victor şi Dimitrie.

Bunul Dumnezeu să primească jertfa adusă!

A apărut o monumentală lucrare a păr. consilier dela Arad Dr. Gh. Ciuhandu, intitulată „Episcopii Sa-muil Vulcan şi Gherasim Raţiu. Cartea cuprinde date istorice bogate din vremurile cele mai frământate de prigoniri religioase. Peste 700 pagini, legat preţul unui exemplar 500 lei. Se poate comanda la autor.

Nr. 6146 Șc. 1935.

Notă Oficială,

O secetă cumplită a distrus cu desăvârșire recolta din județele Cetatea-albă, Cahul, Lăpușna, Ismail, Tighina, Covurlui și Fălciu, aducând peste tot foamete și sărăcie.

Ministerul de interne în scopul ajutorării populației amenințate cu foamete, a cerut sprijinul societății „Crucea Roșie” din Țară.

Deoarece însă mijloacele societății nu depășesc cerințele populației nevoiașe, societatea se adresează preoțimei noastre cerând să-i vină în ajutor.

În consecință dispunem ca pretutindeni preoții să dea un concurs deplin președinților sau vicepreședinților filialelor din Țară ale acestei societăți. Să colecteze dela credincioși, fie în afară diferite alimente pe cari Dumnezeu le-a dăruit în măsură mai mare.

Aceste daruri, în natură sau în bani se vor preda conducătorilor filialelor sau se vor trimite direct Centralei Crucii Roșii: București, str. Biserica Amzei Nr. 29.

Caransebeș în 25 Octomvrie 1935.

Episcopul diecezan:
† Vasile

La Librăria Diecezană

se află de vânzare

obiecte bisericesti

dela cele mai renumite fabrici.

FABRICA (ATELIER) DE LUMINI

A EPARHIEI CARANSEBEȘULUI

În fabrica (atelier) de lumini, înființată de Consistoriul nostru eparhial, se află de vânzare lumini de ceară curată, în diferite mărimi și grosimi. Recomandăm credincioșilor noștri, ca să-și procure dela această fabrică luminele de ceară curată trebuincioase la diferitele acte religioase: cununii, prasnice, pomene, cazuri de moarte, părăstase, după cum se și cere aceasta de tradiția și cultul bisericii noastre dreptmăritoare.

Luminele se pot procura direct sau dela și prin epitropiile parohiale la

Librăria Diecezană Caransebeș

cu grosul și cu bucata.

